

Antagen av socialnämnd
2009-11-16

Reviderad:
2011-09-19
2019-05-08

Ärendenr
2019-000116.700

Riktlinje för Lex Sarah

Systematiskt kvalitetsarbete

Insatser inom socialtjänsten och verksamheter enligt LSS ska vara av god kvalitet (3 kap. 3 § SoL tredje stycket, 6 § första stycket LSS).

Den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska utveckla och säkra verksamhetens kvalitet systematiskt och fortlöpande. Bakgrunden till kravet är föreskriften ”Ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete” (SOSFS 2011:9). Ett sådant ledningssystem möjliggör att rätt saker görs vid rätt tillfälle på rätt sätt och därmed förebygga händelser som kan leda till missförhållanden eller andra avvikelser från de krav och mål som gäller för verksamheten.

All personal som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska medverka till att verksamheten som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Ibland inträffar händelser som innebär att verksamheten brister när det gäller kraven på kvalitet. Det är viktigt att dessa brister tas om hand i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete – **avvikelsehantering**.

Lex Sarah

Lex Sarah bestämmelserna innebär en skyldighet för var och en som är verksam inom verksamheter som erbjuder insatser enligt Socialtjänstlagen och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden. Tillämpningen av dessa bestämmelser klargörs i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2011:5.

Lex Sarah - en del av det systematiska kvalitetsarbetet

Många brister och fel som uppmärksammas i verksamheten utgör inget missförhållande för den enskilda, men de behöver ändå rapporteras för att de ska åtgärdas och minimeras i framtiden. Anställda kan signalera för fel och brister i verksamheten genom att skriva en anmälan om fel och brist. Bedömer man som anställd att den enskilde har utsatts för ett missförhållande (eller en påtaglig risk för missförhållande) så har man en skyldighet att rapportera om detta enligt Lex Sarah.

Missförhållanden kan vara både utförda handlingar eller försummelser som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa. Med en påtaglig risk för ett missförhållande, som också ska rapporteras, ska avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett missförhållande.

Exempel på missförhållanden kan vara: brister i bemötande, utebliven insats, psykiska övergrepp, ekonomiskt övergrepp, brist i tillsyn mm.

Rapporteringskyldighet

Rapporteringskyldigheten gäller i all verksamhet inom socialförvaltningen som ger insatser till personer enligt LSS eller Socialtjänstlagen.

Rapporteringskyldigheten gäller:

1. anställda,
2. uppdragstagare,
3. praktikanter eller motsvarande under utbildning
4. deltagare i arbetsmarknadspolitiskt program.

Rapporteringskyldigheten omfattar både den som själv uppmärksammar eller den som får kännedom om missförhållanden eller risker för missförhållanden som gäller någon enskild.

Enhetschefen ansvarar för att informera om rapporteringskyldigheten vid nyanställning samt därefter minst en gång /år till samtlig personal.

Utredningsansvar

Den som bedriver verksamhet är ansvarig för att dokumentera och utreda de rapporterade. En utredning ska genomföras utan dröjsmål.

Vid en inkommen rapport enligt Lex Sarah registrerar, utreder och dokumentera SAS (socialt ansvarig samordnare) samt avslutar med ett beslut/ställningstagande. Information om rapport som har inkommit ska dokumenteras i den enskildes akt. Enhetschefen är ansvarig i verksamheten och ska omgående ta emot en rapport och omedelbart vidta åtgärder för att undanröja direkta hot mot den enskildes liv, personliga säkerhet, eller hälsa samt förhindra att konsekvenserna förvärras.

En utredning skall inledas utan dröjsmål. Enhetschefen ansvarar för att ta ställning till hur den enskilde som har utsatts för ett missförhållande ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder. Detsamma gäller för ansvar att ta ställning till hur de verksamma som berörs av rapporten skall ges stöd och informeras om rapport, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) – vid ett allvarligt missförhållande

Med allvarliga missförhållanden, som ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) enligt 14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS, ska avses såväl utförda handlingar som handlingar som någon av försummelse eller av annat skäl har underlåtit att utföra och som innebär eller har inneburit ett allvarligt hot mot eller har medfört allvarliga konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa. Med en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande, som också ska anmälas, ska avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett allvarligt missförhållande. Upprepade händelser som var för sig inte behöver vara allvarliga missförhållanden kan tillsammans utgöra ett sådant.

Begreppet "allvarligt missförhållande" bedöms i varje ärende. Socialchefen ansvarar för beslut om en anmälan till IVO ska göras. SAS ansvarar för att anmälan lämnas till IVO. Anmälan till IVO ska snarast göras på särskild blankett. Om utredningen inte har avslutats när anmälan till IVO görs, ska utredningen lämnas in så snart den färdigställts och senast två månader efter det att anmälan har gjorts.